

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

XXXV. Plus semper in se continet, quod est minus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62649](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62649)

dem: non etiam in diversa substitutione obtinere monent, ducti *l. fin. ff. ad S. C. Trebell.*

9. Ostendit demum in omni alia materia, quando dispositio specialis contraria est generali, Tullius *conclus. cit. n. 5.* & Peckius *post n. 1. pr.*

Neque Regulam convellit; quod creditor, cui debitoris bona generaliter obligata sunt, potior habeatur eo, cui postea ex bonis illis prædium aut alia res specialiter sunt obligata, *l. Generaliter 2. ff. & l. Si generaliter 6. C. Qui potior in pign. hab.* quia generalis hypotheca potior est; cum in potestate debitoris non sit per hypothecam specialem supervenientem deteriorem reddere conditionem creditoris, cui ipsius bona obligata jam sunt per hypothecam generalem; cum utique iniquum sit, jus quæsitum creditori, sine suo facto diminui vel auferri. Quare, præsentem Regulam de jure nondum alicui quæsito exaudiendam, monet *cit. Canisius in fine.*

10. Magis in speciem ei adversatur; quod speciales casus ac species, legibus & constitutionibus subjectæ, earum generalitatem explicent: non ei detrahant, *l. Item apud Labeonem 15. §. 25. ff. de Injuriis*; quia hoc verum solummodo est, quando gratiâ declarandi generis species subjiciuntur, aut genus in sola specie subjecta verificatur: non etiam, quando verificatur in pluribus, aut de utroque disposita contraria & impossibilia sunt.

11. Speciosum etiam magis, quam solidum est; quod species generi inest, *l. Semper 19. ff. hie*, & dispositum de genere in omni ejus specie omnique individuo verificetur, *l. Sicut 7. §. 1. ff. Quod cuiusque universis.* ac proinde species generi nequeat derogare; quâ enim ratione derogabit ac detrahatur generi, si in eo continetur? Sed, ut dictum, speciosum dup-

taxat est; quia generi species quidem inest, quando speciei non est facta mentio: non etiam, si illius antè & post mentio sit facta: de eâque dispositum adversetur ei, quod de genere dispositum est, Ferrar. *ad l. Semper cit.* & Peckius *hic n. 4. ad 5.*

Cætera, quæ Regulæ opponuntur, 12. vel sunt causæ ab ea specialiter exceptæ: vel accipienda sunt de genere & specie sumpta in sensu declarativo, in quo species generi semper inest: non de iis Juridicè acceptis; hoc enim sensu sumpta species à genere eximi potest, quando aliud de specie, quàm de genere dispositum reperitur.

REGVLÆ XXXV.

Plus semper in se continet, quod est Minus.

SUMMARIUM.

1. Plus altero aliquid diversimode.
2. Et hic dicitur, quod tale est in quantitate.
3. Sensus & ratio Regulae:
4. Qua latè admodum patet.
5. Et procedit, cum minus ad plus se, ut pars:
6. Non, cum se ut species separat a habet.
7. Regula objecta quatuor instantiæ legales.
8. Cum ea commodè conciliantur.

PLus minùve altero aliquid in diversis rebus esse potest. In quantitate, ut summa sive numerus pondus aut mensura major respectu minoris, *l. 1. §. 4. ff. de V. O.* In quovis toto, quod plus est respectu suæ partis; cum in toto partem contineri dubium non sit

non sit, *Reg. 113. ff. § 80. in 6.* In qualitate, quomodo ærea aut marmorea statua plus quam æs aut marmor, lana tinctoria plus quam pura, obligatio pura plus est quam conditionalis, *s. Fidejussores 5. V. Item si, Instit. de Fidejuss.* In rebus genere ac specie diversis; sic enim plus est votum Religionis, quam Peregrinationis transmarinæ, *c. Scriptura 4. de Voto, & jurisdictio respiciens causas Capitales, quam Criminales inferiores aut merè Civiles causas spectans: de quibus Regula Licet 53. infra procedit, Barbosa hic n. 1.*

2. Quantitate minus, ut respectu denarii quinaris est, considerari potest vel per se, ut est quantitas sive numerus à majori summa separatus: vel, ut est pars numeri majoris & hunc integraliter constituit. Præfens Regula procedit de eo, quod plus aut minus altero est quantitate, ut v.g. totum quantitativum integraliter sumptum, & ejus pars, *Glossa ad hanc Reg. in fine & Barbosa n. 1. in fine.*

3. Quare ejus sensus est, *Quantitas major semper in se continet id, quod quantitas minor: quò sensu in eo, quod majus est, semper inesse & minus dicitur Reg. In eo 110. pr. in Pandectis.* Ratio evidens est; quia quantitas sive summa major est totum quoddam numericum, & quantitas sive summa minor est ejus pars: in toto autem partem contineri ex ipsis terminis liquet, & omni demonstratione clariùs dicitur lumen & ratio Naturalis, *Jafon in §. 4. cit. n. 4. & Menoch. de Arbitr. casu 38. n. 6. & cit. Barbosa n. 3. Unde*

4. Regula in contractibus & ultimis voluntatibus, in sententiis judicialibus & pronuntiationibus arbitratorum, in testificationibus aliisque probationibus & quavis alia dispositione: nec solum in summis pecuniariis, sed in aliis quoque rebus fungibilibus procedit, ut verbò *Semper*

indicatur & latè ostendit *Peckius hic n. 2.* sic enim, si Titio vicena interroganti Cæjus dena responderit, obligatio in decem contracta est; quod dena vicenis infint, *l. 1. §. 4. cit.* Si legare volens quinquaginta scribat centum, valebit legatum in quinquaginta, *arg. §. cit.* Cùm de poenitentia injungenda controversiâ inter iudices ortâ aliqui quinque, alii septem, & quidam decem annis duraturam probarent, quinquenniò peragendam Julius Papa imposuit *can. Si quis dederit 24. q. 1.* Si trium judicum vel arbitratorum unus in quina, alter in dena, tertius in quindena reum condemnet, quina tantum debentur, *l. Inter pares 38. §. 1. ff. de Re judic. & c. 1. V. Licet, de Arbitr. in 6.* Si duorum tertium unus fundum à Titio 30. alter 20. saltem annis possessum deponant, probata erit possessio vicennalis, *Imola in c. Cùm oporteat 19. de Accusatis. Gaill. de Pignorat. observat. 18. n. 10.*

Ab hac Regula divertisse videri potest Bonifacius VIII. ei, cui de integra aut certi valoris præbenda provideri Papa mandat, de dimidia aut minoris valoris præbenda provideri non posse, rescribens *c. Cùm de non Sacerdotali 27. de Præb. & dignit. in 6.* At reipsa non divertit; quia propositæ Regulæ locus tantum est, quando minus se habet ut pars ejus, quod plus est: non etiam, quando plus & minus se habent, ut species separata ac distincta; præbenda autem integra ad dimidiam, & minoris valoris ad eam, quæ certi valoris majoris est, se habent ut species separata ac distincta, *Pirrhing ad Rubric. cit. n. 267.* Et, si Bonifacius à Regula divertisset, id factum esset ex ratione speciali; quia rescripta gratiæ ad beneficia stricta sunt interpretationis, *c. Quamvis 4. pr. de Præbend. & dignit. in 6.* neque in alio, quam expressum est, admittunt executionem, *c. cui de cit. in fine; ne excedantur manda-*

H h h h 3

ti fines:

ti fines: qui diligenter & exactè sunt custodiendi, c. *Dilecti* 22. de *Rescript.* & l. *Diligenter* §. pr. ff. *Mandati*, Vivianus in *Ration. c. cit.* & Barbosa in c. *Cui de cit.* num. 4.

7. Minus expeditæ sunt instantiæ & sanctiones Legales; cum secundum has Regula non procedat Primò in ultima voluntate, quâ institutus hæres quasdam hæreditatis partes agnoscere & alias refutare non potest, l. *Sed etsi* 2. ff. de *Adquir. hered.* & si testamento scriptum sit, ut hæreses in funus inlumerent centum aureos, minus insumere non licet, etsi amplius possit, l. *Cum in testamento* 202. ff. de *V. S.* Secundò in stipulationibus; cum, si stipulanti decem, promittantur quinque, stipulatio inutilis apertè reputetur, §. *Præterea* 5. *Instit. de Inuicil. Stipul.* neque majoris roboris sit stipulatio de summa centum aureorum, clausorum marsupio vel in mensa expositorum, si ea summa minor reperiatur, l. *Si ita* 120. ff. de *V. O.* Tertiò in locatione etiam nihil agitur, si ædes locans stipuletur decem & conducentis quinque promittat, l. *Si decem* 52. ff. *Locati* Quartò in fideiussione; cum, si quis in maiorem summam fidejubeat, quam debet principalis, neque ad summam ab isto debitam obligetur, l. *Gracè* 8. §. 7. ff. de *Fideiuss.*

8. Sed ista Regulam, licet concutiant, non evertunt. Primi quidem pars prior; quia hæredem quasdam partes hæreditatis, aliis repudiatis, adire leges non patiuntur; ne paganus sive, qui in castris non degit, neque sacramento militiæ tenetur, pro parte testatus, pro parte intestatus decedat, contra *Reg. Jus nostrum* 7. in *Pandect.* cum enim una eademque res diverso jure censeretur non debeat, l. *Eum qui* 23. pr. ff. de *Ufucap.* etiam hæreditas, quæ est res individua, unam defuncti personam representans, fortitè non debet diversum

genus successionis, Decius in *Reg. Jus nostrum cit.* n. 2. Posterior; quia ideo, ne in funus minus insumatur, l. *Cum in testamento cit.* cautum est; quòd non satisfiat voluntati defuncti, ejusque supremæ & familiæ honori; cum ejusmodi sumptus consanguineorum & amicorum solatium potius, quàm defuncti animæ subsidium spectent.

Alterum, cum; quia §. *Præterea cit.* stipulationem inutilem duntaxat quoad quina, in quibus promissor stipulanti non est assensus: quoad quina autem, in quæ consentit uterque, eam validam, per l. 1. §. 4. *cit.* cum Duareno & Donello *ad l. cit.* censet Ludwell, in l. *In eo cit.* n. 3. tum verò; quòd, si stipulatio etiam quoad hæc esset nulla, ea, sicut & l. *Si ita cit.* rejecta stipulatio, talis fuisse dicenda esset propter defectum consensûs in stipulatore, non nisi dena vel centum aureorum summam stipulante; ac proinde in summam, si eâ, quæ in stipulatione expressa est, reperiatur minor, vel in quina duntaxat non consentiente, Duareno l. *cit.* & Pockius *hic* n. 6. ad 3. & 4.

Tertium; quia ex una l. *Si Decem cit.* quinquorum promissione ideo nihil actum est; quòd locator ædes suas ad utrum concedere non voluerit, nisi pro promissis decem: ex altera verò parte, contractus individui non valent pro parte, quando contrahentis voluntas est, ut non nisi in totum subsistant, l. *Quod si uno* 13. ff. de *In diem addit.* Alciatus *ad l. 1. cit.* §. 4. n. 32.

Postremum; quia imprimis §. 7. *cit.* lectio ambigua est; cum in eo particulam *Non dictioni Omnino*, cui subjuncta legitur, præponendam, non ignobiles JCT. i velint apud Bruneman, in l. *cit.* num. 4. Dein; quia ex ejus dispositione fidejussor omnino non obligatur solùm quoad duriorè causam, sive quoad id, in quo obligatus

ligatus non est debitor principalis: non etiam quoad summam ab isto debitam, arg. l. 1. §. 4. cit. quò expressa ratio etiam fidejussori accommodatur, Mynfinger ad §. Fidejussores cit. Demum; quia non incongruè dici potest, §. 7. cit. dictiones *Omnino non* non respicere quantitatem, sed modum obligandi; ut fidejussor in eo, quod summam à principali debitam excedit, nec civiliter nec naturaliter sit obligatus, Alciatus ad §. 4. cit. num. 31.

REGVLA XXXVI.

Pro Possessore habetur, qui Dolò desit possidere.

SUMMARIUM.

1. Simillima huic duæ Regula Civiles.
2. Omnium sensus & ratio.
3. Regula procedit in eo, qui dolò veram rei possessionem,
4. Aut solam detentionem dimisit,
5. Aut fecit, ne possideret,
6. Et, qui possidere desit culpâ latâ:
7. Qui equiparantur quadam fitione Juris,
8. Naturam imitante, quoad solos effectus.
9. Equiparatio ea magis declaratur.

1. **P**lenius hæc Regula tradita est à VV. JCT. is Paulo & Ulpiano: quorum ille, *Qui dolo, inquit, deserit possidere, pro possidente damnatur*, Regula 131. iste verò, *Paremi esse conditionem oportet ejus, qui quid possideat vel habeat, atque ejus, cujus dolò factum est, quò minus possideret vel haberet*, Regula 150. in Pandect.

2. Sensus idem omnium est, *Qui rem alienam justè injustève possidet, eamque*

ab alio vindicandam advertens, dolò malo transferit in alterum, absumpsit, destruxerit &c, itaque possidere deserit, nihilominus pro possessore habetur perinde, ac si eam adhuc possideret. Rationem Regula 131. cit. JCT.º reddit; *Quia pro possessore dolus est.* Cujus ulterior ratio est; ne fraus sua & dolus, rem alienam malitiosè in alterum transferenti commodum, & incommodum afferat alteri, rem suam repetere volenti, contra Regulam e. Ex tenore 16. de Rescript. §. l. Ne ex dolo 13. ff. de Dolo & rationem æquitatis Naturalis; cum utique periniquum & exemplò perniciosum sit, quempiam à rei alienæ restituendæ obligatione per dolosam ejus in alterum translationem, absumptionem, destructionem se eximere cum alterius injuria vel damno posse.

Quare, si quis rem ante litem super ea contentatam, l. Amplius 15. ff. Rem ratam hab. vel ejus cum citatione insinuationem, Clement. 2. Ut lite pend. dolò in alterum transferendo desit possidere, Imprimis tenetur actione in factum ex Edicto de alienatione judicii mutandi causâ facta in id, quod interest, l. 1. §. l. Quia etiam 3. ff. de Alienat. jud. mut. saltem, si possessionis translatione durior reddita sit conditio actoris; quòd vg. difficilius adversarius à possessore sit substitutus, textus & Glossa in l. Quia etiam cit. §. 4. ut Lib. 1. tit. 42. n. 3. §. 6. est dictum. Deinde rei Vindicatione conveniri potest non solum is, qui rem possidet: sed is etiam, qui eam dolò desit possidere, l. Sin autem 23. §. 3. §. l. Qui petitorio 36. pr. ff. de R. V. non quidem, ut verus possessor, ejusmodi actione Directa, sed Utili, quâ petitur; ut, qui dolo possidere desit, rem ab iis, ad quos pervenit, recuperet ac restituat: aut, si hoc nequeat, condemnatur ad æstimationem, l. Qui restituere 68. V.